

Krátkodobá predikcia vývoja slovenskej ekonomiky
v roku 2022 a v 1. štvrtroku 2023
(2. aktualizovaná a rozšírená verzia: november 2022)

Ján Haluška
Branislav Pristáč

**Krátkodobá predikcia vývoja slovenskej ekonomiky
v roku 2022 a v 1. štvrtroku 2023
(2. aktualizovaná a rozšírená verzia: november 2022)**

Ján Haluška
Branislav Pristáč

Abstrakt

Dokument obsahuje výsledky krátkodobej predikcie vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2022 a v 1. štvrťroku 2023 (2. aktualizovaná verzia: november 2022).

Copyright © INFOSTAT, Inštitút informatiky a štatistiky

Obsah tohto dokumentu je chránený autorským zákonom. Nemožno ho bez súhlasu autorov používať, meniť alebo z neho odstrániť informácie o správe práv k nemu.

ISSN 2454-0773

OBSAH

1 ÚVOD	5
2 HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT	5
3 ZAHRANIČNÝ OBCHOD - SALDO OBCHODNEJ BILANCIE	10
4 SPOTREBITEĽSKÉ CENY	13
5 ZAMESTNANOSŤ A NEZAMESTNANOSŤ V HOSPODÁRSTVE.....	16
6 NOMINÁLNA A REÁLNA MZDA V HOSPODÁRSTVE	19
7 PRÍLOHA	21

**Krátkodobá predikcia vývoja slovenskej ekonomiky
v roku 2022 a v 1. štvrťroku 2023
(2. aktualizovaná a rozšírená verzia: november 2022)**

*Ján Haluška, Branislav Pristáč
INFOSTAT Bratislava*

1 ÚVOD

V predloženom materiáli sú prezentované a interpretované výsledky 2. aktualizácie krátkodobej predikcie vývoja vybraných makroekonomických ukazovateľov slovenskej ekonomiky v roku 2022, ktoré sú rozšírené o odhad ich vývoja v 1. štvrťroku 2023 (v Prílohe tabuľka a obr. 9 až 14). Prezentované odhady zohľadňujú ich skutočný vývoj v 1.-3. štvrťroku 2022, ktorý vyplýva z údajov po ich revízii v septembri 2022. Prihliadajú tiež na vývoj spotrebiteľských cien v januári až októbri 2022, ako aj na výsledky konjunkturálnych a spotrebiteľských prieskumov (KSP) v januári až novembri 2022.

Pokiaľ ide o očakávaný vývoj v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí, teda v eurozóne, Nemecku a Českej republike, zdrojom informácií boli prognózy *Consensus Forecasts* (pre eurozónu a Nemecko) a *Eastern Europe Consensus Forecasts* (pre Českú republiku) z novembra 2022. Ich výsledky signalizujú, že vonkajší dopyt by mal mať na rast agregátneho dopytu v slovenskej ekonomike v horizonte krátkodobej predikcie slabý až brzdiaci vplyv. V súčasnosti je totiž nástup ekonomickej recesie v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí v horizonte krátkodobej predikcie omnoho pravdepodobnejší ako pred tromi mesiacmi¹.

¹ V roku 2022 by mala výkonnosť ekonomiky eurozóny vzrásť o 3,2%, ekonomiky Nemecka o 1,5% a ekonomiky ČR o 2,4%, v roku 2023 sa však v prípade ekonomiky eurozóny a Nemecka očakáva

Podľa rýchleho odhadu HDP za 3. štvrťrok tohto roka, ktoré zverejnil EUROSTAT, výkonnosť ekonomiky eurozóny vzrástla na medzikvartálnej báze o 0,2%, ekonomiky Nemecka o 0,3%, kým výkonnosť ekonomiky ČR klesla o 0,4% (vždy oproti predchádzajúcemu štvrťroku podľa sezónne očistených údajov). Inflácia (meraná HICP) je stále na vzostupe - v eurozóne dosiahla v októbri 10,7%, v Nemecku 11,6% a v ČR 15,5%. Rast ekonomiky eurozóny bol pozitívnym prekvapením, avšak vzhľadom na aktuálne hodnoty relevantných predstihových indikátorov sa očakáva, že posun jej výkonnosti od rastu k poklesu môže nastať už vo 4. štvrťroku tohto roka. V kontexte tohto hlavného negatívneho rizika je potrebné vnímať aj prezentované výsledky aktualizovanej predikcie.

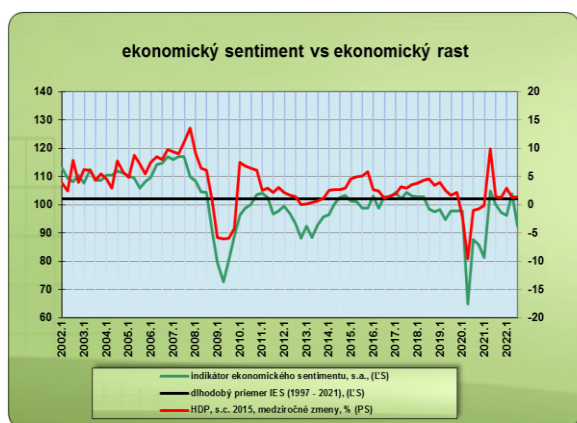
2 HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT

Výrazné zhoršenie stavu domácej ekonomickej klímy v júni 2022 bolo začiatkom trendu, ktorý pokračoval aj v novembri tohto roka. Indikátor ekonomického sentimentu (IES) sa totiž od júna prepadáva stále hlbšie nielen pod jeho tohtoročné maximum (109,1 v máji), ale aj pod jeho dlhodobý priemer (102,2 za roky 1997-2021). Zatiaľ čo v júni sa prepadol na 99,5, v septembri až na 89,7,

pokles výkonnosti o 0,1%, resp. o 0,9%, v prípade ekonomiky ČR rast o 0,1%. Pokiaľ ide o infláciu, v eurozóne by mala poklesnúť z 8,5% v roku 2022 na 6,0% v roku 2023, v Nemecku z 8,2% na 6,0% a v ČR z 15,6% na 9,1%. Tlak na rast inflácie generujú najmä vysoké ceny energií a potravín.

čo je jeho najnižšia hodnota od marca 2021. Priemerná hodnota IES (odvodená z jeho sezónne očistených mesačných údajov) v dôsledku toho klesla zo 103,9 v 2. štvrtroku 2022 na 92,5 v 3. štvrtroku tohto roka (obr. 1). Stav domácej ekonomickej klímy bol horší nielen na medzikvartálnej báze (oproti 2. štvrtroku 2022), ale aj na medziročnej báze (v 3. štvrtroku 2021 mal IES hodnotu 100,1; v priemere).

Obr. 1

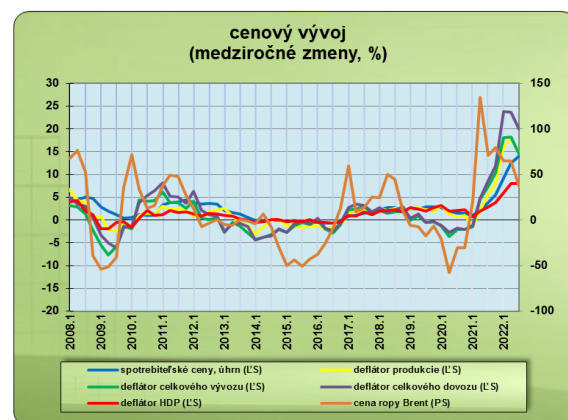

Zdroj: ŠÚ SR

K zhoršeniu stavu domácej ekonomickej klímy v 3. štvrtroku tohto roka došlo v dôsledku poklesu dôvery podnikateľov v troch zo štyroch odvetí (najmä v priemysle a službách, v menšej miere v obchode, kým dôvera podnikateľov v stavebníctve sa čiastočne zlepšila), ako aj vplyvom poklesu dôvery spotrebiteľov (vždy oproti 2. štvrtroku 2022). Zhoršenie jej stavu súvisí najmä s energetickou krízou v Európe (vyvolanou vojnou na Ukrajine) a extrémne vysokou infláciou, ktorá zhoršuje podnikateľskú a spotrebiteľskú dôveru, pretože výrazne tlmí dopyt. Dlhodobý vývoj IES a všetkých piatich zložiek jeho štruktúry na mesačnej báze, teda indikátorov dôvery podnikateľov v priemysle, stavebníctve, obchode, službách a indikátora dôvery spotrebiteľov, je v podobe konjunkturálnych sáld zobrazený v Prílohe na obr. 1 až 6.

Výkonnosť hospodárstva - napriek značnému zhoršeniu domácej ekonomickej klímy - aj v 3. štvrtroku tohto roka vzrástla. Na medzikvartálnej báze sa tvorba HDP zvýšila reálne o 0,4%, teda zhodne ako v 2. štvrtroku 2022 (vždy oproti bezprostredne predchádzajúcemu štvrtroku podľa sezónne očistených údajov ŠÚ SR). Na medziročnej báze sa však rast tvorby reálneho HDP spomalil z 2,1% v 1. polroku 2022 (v priemere) na 1,4% v 3. štvrtroku tohto roka. Tvorba HDP v bežných cenách sa v 3. štvrtroku tohto roka zvýšila o 9,5% a dosiahla 28,504 mld. €. Kumulatívne za 1.-3. štvrtrok 2022 bol reálny HDP vyšší o 1,9%, nominálny HDP vzrástol o 9,4% (vždy v priemere) a dosiahol 79,386 mld. €.

Obr. 2

Zdroj: ŠÚ SR

Zatiaľ čo dynamika rastu výkonnosti hospodárstva vykazuje oproti 1. polroku 2022 znaky útlmu, dynamika rastu úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve zostáva veľmi vysoká. Rast deflátoru HDP sa dokonca zrýchlil zo 7,0% v 1. polroku 2022 (v priemere) na 8,0% v 3. štvrtroku tohto roka (obr. 2). Primárnym zdrojom, generujúcim vysoký tlak na rast úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve, sú naďalej dovozné ceny, teda ceny absorbované z vonkajšieho ekonomického prostredia. Deflátor dovozu tovarov a služieb, ktorý v 1. a 2. štvrtroku 2022 stúpol o 23,8%,

resp. o 23,7%, vzrástol v 3. štvrtroku tohto roka o 19,9%².

Inflačný charakter domáceho ekonomického prostredia sa vďaka spomaleniu dynamiky rastu dovozných cien čiastočne zmiernil. Dynamika rastu deflátor celkovej produkcie v hospodárstve sa totiž spomalila zo 17,1% v 1. polroku 2022 (v priemere) na 14,4% v 3. štvrtroku tohto roka. V rozhodujúcej miere k tomu prispel deflátor medzispotreby, ktorého rast sa v rovnakom období spomalil z 23,5% (v priemere) na 18,8%.

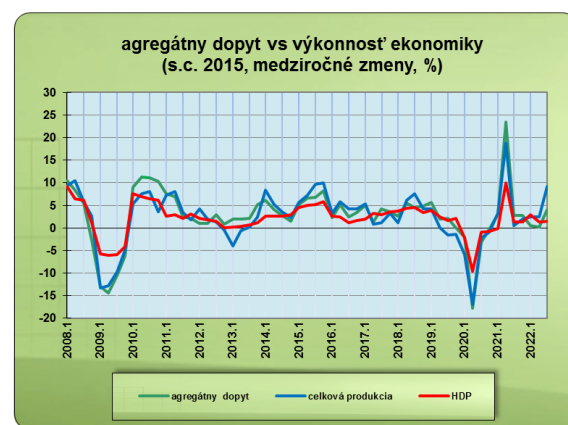
Spomalenie rastu deflátor celkovej produkcie v hospodárstve malo dopad aj na ceny vývozu. Svedčí o tom deflátor vývozu tovarov a služieb, ktorého rast sa v tom istom porovnávanom období spomalil z 18,2% (v priemere) na 14,5%. Za zmienku však v tejto súvislosti stojí pozitívny jav, ktorý sa zopakoval dva štvrtroky po sebe. Rast deflátor vývozu tovarov a služieb totiž v minulosti spravidla vždy zaostával za rastom deflátor celkovej produkcie, ale v 2. a 3. štvrtroku 2022 bol ich rast prakticky zhodný. Vplyvom spomalenia rastu deflátor celkovej produkcie v hospodárstve sa v 3. štvrtroku tohto roka čiastočne spomalila aj dynamika rastu cien na spotrebiteľskom trhu (viac v časti *Spotrebiteľské ceny*).

V 1. polroku 2022 sa rast výkonnosti hospodárstva vyznačoval tým, že bol vyšší ako rast agregátneho dopytu (o 2,1%, resp. o 0,3%; vždy v priemere), čiže kľúčového faktora, ktorý výkonnosť hospodárstva determinuje. V 3. štvrtroku tohto roka došlo k logickej korekcii uvedenej relácie - agregátny dopyt

² K miernemu spomaleniu rastu cien dovozu prispela aj cena ropy *Brent* na svetovom trhu. Zatiaľ čo v 1. a 2. štvrtroku 2022 vzrástla zhodne cca o 65%, v 3. štvrtroku tohto roka stúpila o 37,1% a dosiahla cca 100,7 USD/barel (vždy v priemere).

vzrástol o 4,1%, teda výraznejšie ako výkonnosť hospodárstva, ktorá stúpila o 1,4% (obr. 3). Rast agregátneho dopytu sa však zrýchlil nielen oproti 1. polroku 2022, ale aj na medziročnej báze (v 3. štvrtroku 2021 stúpol o 2,8%). Vďaka tomu sa zrýchlil aj rast tvorby domácich zdrojov, teda objemu celkovej produkcie v hospodárstve - z 0,6% v 3. štvrtroku 2021 na 9,2% v 3. štvrtroku tohto roka. Rast objemu celkovej produkcie v hospodárstve sa zrýchlil vďaka medzispotrebe i hrubej pridanej hodnote v hospodárstve, ale vplyv zrýchlenia rastu medzispotreby bol rádovo vyšší.

Obr. 3

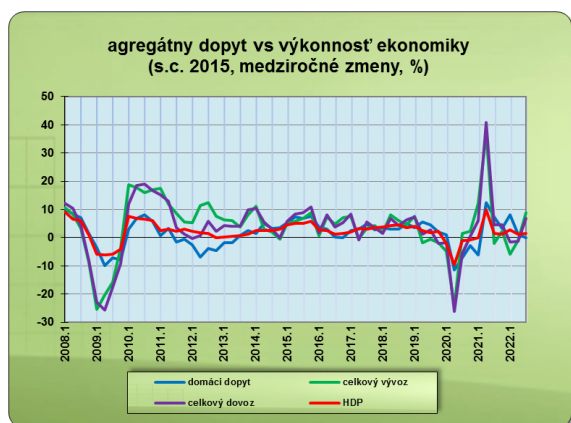
Zdroj: ŠÚ SR

Na zrýchlení rastu agregátneho dopytu v 3. štvrtroku tohto roka sa podieľal len vonkajší dopyt. Objem vývozu tovarov a služieb, ktorý v 1. polroku 2022 reálne klesol o 3,3%, vďaka oživeniu vonkajšieho dopytu v 3. štvrtroku tohto roka, ale čiastočne aj vplyvom bázičného efektu, stúpol prekvapivo až o 8,8% (viac v časti *Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie*). Pokiaľ ide o domáci dopyt ako celok (druhá hlavná zložka štruktúry agregátneho dopytu), jeho rast sa v rovnakom období spomalil zo 4,6% (v priemere) na 0,0%, čo znamená, že na medziročnej báze sa nezmenil (obr. 4).

Keďže tvorba domácich zdrojov (vyjadrená tvorbou reálneho HDP) vzrástla v 3. štvrtroku tohto roka menej ako agregátny

dopyt (o 1,4% vs o 4,1%), tlak na dovoz zdrojov zo zahraničia, potrebných na úplné pokrytie vecnej skladby agregátneho dopytu, nevyhnutne vzrástol (obr. 4). Objem dovozu tovarov a služieb, ktorý v 1. polroku 2022 reálne klesol o 1,5% (v priemere), stúpol v 3. štvrtroku tohto roka o 6,9% (viac v časti *Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie*). Relatívne veľká časť zdrojov (vytvorených doma, alebo dovezených) však nebola využitá, ale zostala v zásobách. Stav zásob v hospodárstve v bežných cenách sa totiž pomerne výrazne zvýšil aj v 3. štvrtroku tohto roka (o 1,309 mld. €), čiže porovnateľne ako v 1. aj 2. štvrtroku 2022.

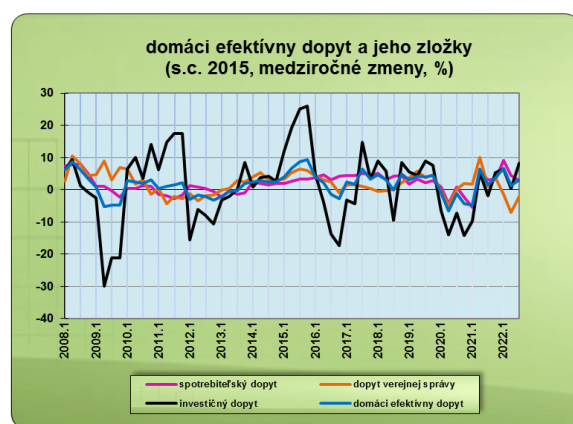
Obr. 4

Zdroj: ŠÚ SR

Rast domáceho efektívneho dopytu ako celku, ktorý nezohľadňuje vplyv zmeny stavu zásob v hospodárstve, sa tiež spomalil, ale len čiastočne - zo 4,0% v 1. polroku 2022 (v priemere) na 3,0% v 3. štvrtroku tohto roka. Prispela k tomu konečná spotreba domácností (KSD; spotrebiteľský dopyt) a konečná spotreba verejnej správy (KSVS; dopyt verejného sektora), zatiaľ čo tvorba hrubého fixného kapitálu (THFK; investičný dopyt) mala na spomalenie rastu domáceho efektívneho dopytu tlmiaci vplyv. Oslabenie rastu domáceho efektívneho dopytu teda nebolo plošné (obr. 5).

Obr. 5

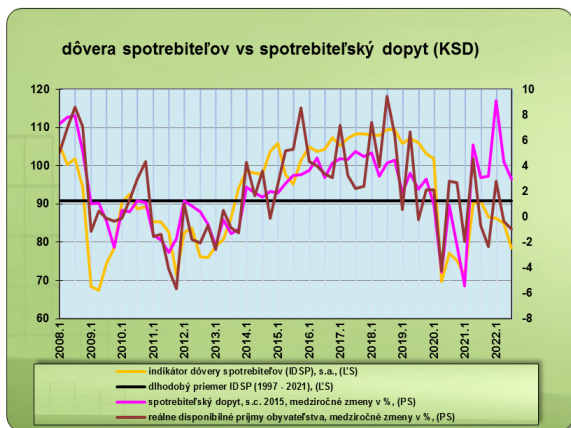
Zdroj: ŠÚ SR

Spotrebiteľský dopyt mal na rast domáceho efektívneho dopytu ako celku silný tlmiaci vplyv, pretože dynamika rastu KSD v stálych cenách sa spomalila zo 6,7% v 1. polroku 2022 na 3,0% v 3. štvrtroku tohto roka (obr. 6). Rast spotrebiteľského dopytu sa spomalil v dôsledku poklesu reálnych disponibilných príjmov domácností (hlavný zdroj financovania KSD), ale aj kvôli poklesu dôvery spotrebiteľov. K poklesu reálnych disponibilných príjmov domácností došlo už dva štvrťroky po sebe, pričom hlavne vplyvom vzostupu celkovej inflácie sa ich pokles prehĺbil z 0,3% v 2. štvrtroku 2022 na 1,0% v 3. štvrtroku tohto roka. Faktorom pôsobiacim opačne, teda proti spomaleniu rastu KSD, bol sklon obyvateľstva k úsporám, ktorý sa oslabuje už päť štvrťrokov po sebe (v prospech vzostupu sklonu obyvateľstva k spotrebe). Miera hrubých úspor obyvateľstva totiž klesla zo 4,7% v 1. polroku 2022 (v priemere) na 4,1% v 3. štvrtroku tohto roka, ale na medziročnej báze bol jej pokles výraznejší (o 3 p. b.).

Disponibilné príjmy domácností v nominálnom vyjadrení vzrástli v 3. štvrtroku tohto roka o 12,9%, teda len o 0,7 p. b. viac ako v 1. polroku 2022 (v priemere). Ich rast sa síce mierne zrýchlil, inflácia však bola vyššia (13,9%), a preto reálne disponibilné príjmy domácností

poklesli. K miernemu zrýchleniu dynamiky rastu disponibilných príjmov domácností v 3. štvrtroku tohto roka prispel rast celkovej zamestnanosti v hospodárstve aj nárast priemernej mesačnej nominálnej mzdy na makroúrovni (viac v častiach *Zamestnanosť a nezamestnanosť v hospodárstve*, resp. *Nominálna a reálna mzda v hospodárstve*).

Obr. 6

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Dopyt verejného sektora mal na spomalenie rastu domáceho efektívneho dopytu ako celku v 3. štvrtroku tohto roka relatívne najsilnejší vplyv, pretože KSVS v stálych cenách reálne poklesla o 2,1%. Oproti 1. polroku 2022, kedy zaznamenala pokles o 4,2% (v priemere), sa teda jej pokles zmiernil. Zatiaľ čo KSVS od začiatku tohto roka reálne klesá, v nominálnom vyjadrení - vďaka dvojcifernému rastu deflátoru KSVS - naopak rastie, pričom jej rast sa zrýchlil zo 7,3% v 1. polroku 2022 (v priemere) na 11,5% v 3. štvrtroku tohto roka. Vyšší dopyt sa odzrkadlil v produkcii verejného sektora, ktorej dynamika rastu v bežných cenách sa v rovnakom období zrýchlila zo 7,2% (v priemere) na 10,4%. Pre porovnanie: v súkromnom sektore sa rast produkcie v bežných cenách v tom istom období zrýchlil zo 21,2% (v priemere) na 26,6%.

K zrýchleniu dynamiky rastu produkcie vo verejnom sektore došlo vplyvom medzispotreby i hrubej pridanej hodnoty,

ale účinok rastu medzispotreby bol omnoho silnejší. V 3. štvrtroku tohto roka totiž stúpla o 17,0%, kým hrubá pridaná hodnota o 8,0%. K uvedenému rastu hrubej pridanej hodnoty vo verejnom sektore prispeli najmä odmeny zamestnancov v tomto sektore, ktoré stúpili o 10,1%, zatiaľ čo v 1. polroku 2022 vzrástli o 5,3% (v priemere). Zdrojom rastu KSVS v bežných cenách boli aj úhrady zdravotných poisťovní, ktoré v 3. štvrtroku tohto roka vzrástli o 10,5%. Ich rast sa teda mierne spomalil, pretože v 1. polroku 2022 stúpili o 13,0% (v priemere).

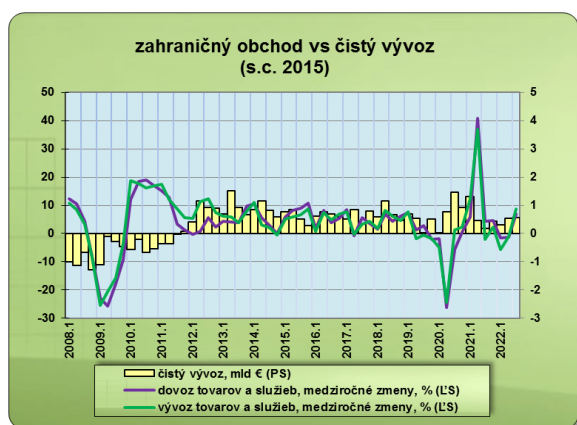
Investičný dopyt pôsobil v 3. štvrtroku tohto roka proti spomaleniu rastu domáceho efektívneho dopytu ako celku. Dynamika rastu THFK v stálych cenách sa totiž zrýchlila z 3,5% v 1. polroku 2022 (v priemere) na 8,2% v 3. štvrtroku tohto roka. Súviselo to so zrýchlením rastu investičného dopytu v oblasti budov a stavieb, zatiaľ čo rast investičného dopytu v oblasti strojov a zariadení zostal relatívne nízky. Objem THFK bol však v 1.-3. štvrtroku 2022 napriek tomu ešte stále nižší ako pred pandemiou (v priemere o vyše 6,0% ako v 1.-3. štvrtroku 2019).

Zo sektorovej štruktúry THFK v bežných cenách vyplýva, že k zrýchleniu rastu investičného dopytu v 3. štvrtroku tohto roka prispeli tri sektory - nefinančné korporácie, verejná správa, domácnosti, ktoré dosiahli až dvojciferné relatívne prírastky THFK v bežných cenách. Vo finančných korporáciách k oživeniu rastu investičného dopytu ešte nedošlo. Naopak, opäť bol v ňom zaznamenaný pokles THFK v bežných cenách, a to už piaty štvrtrok po sebe.

Výkonnosť hospodárstva vzrástla v 3. štvrtroku tohto roka viac ako vzrástol domáci dopyt (o 1,4% vs 0,0%). Možno teda konštatovať, že k jej rastu prispel len čistý vývoz, pričom jeho vplyv bol silnejší ako 2. štvrtroku 2022. Model rastu

výkonnosti hospodárstva sa však opäť zmenil, čo mimochodom znamená, že v každom z prvých troch štvrtrokov tohto roka sa v praxi presadil iný model (rastu výkonnosti hospodárstva) (obr. 7). V rozhodujúcej miere to súvisí s veľkosťou deficitov obchodnej bilancie, ktoré dosiahla v prvých troch štvrtrokoch tohto roka (viac v časti *Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie*).

Obr. 7

Zdroj: ŠÚ SR

Priebeh ekonomického cyklu u nás i v zahraničí bude aj v najbližšom období sprevádzaný vysokou mierou neistoty, ktorá je dôsledkom najmä energetickej krízy spôsobenej vojnou na Ukrajine. Kľúčový predpoklad ohľadom vývoja agregátneho dopytu v horizonte krátkodobej predikcie, na ktorom je založený odhad výkonnosti slovenskej ekonomiky, je preto opäť formulovaný len rámcovo (tak ako pred tromi mesiacmi), avšak v aktualizovanej podobe. Predpokladáme, že prekvapivo vysoký rast, ktorý agregátny dopyt dosiahol v 3. štvrtroku tohto roka, nielenže nebude v horizonte krátkodobej predikcie udržateľný. Nedá sa vylúčiť, že sa jeho rast zastaví, resp. že agregátny dopyt zaznamená pokles. Nasvedčuje tomu nielen vývoj, ktorý sa očakáva v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí, ale aj domáca ekonomická klíma, pretože trend zhoršovania jej stavu

pokračoval aj v novembri tohto roka, kedy ESI klesol na 87,6.

Podľa aktualizovaného odhadu by sa mal rast agregátneho dopytu spomaliť zo 7,3% v roku 2021 na 1,2% v roku 2022 (vždy v priemere). Prírastok agregátneho dopytu v roku 2022 by teda mal byť o 0,4 p. b. nižší ako sme odhadovali v septembri tohto roka. Rast tvorby reálneho HDP by sa mal podľa aktualizovaného odhadu v tom istom období spomaliť z 3,0% na 1,6% (vždy v priemere), čo je spomalenie zhodné s tým, ktoré sme odhadovali pred tromi mesiacmi. Rast úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve by sa mal napriek tomu zrýchliť viac ako sme odhadovali v septembri tohto roka. Podľa aktualizovaného odhadu vzrastie deflátor HDP v roku 2022 o 7,5%, čo znamená, že tvorba nominálneho HDP by sa mala oproti roku 2021 zvýšiť o 9,3% (vždy v priemere) a dosiahnuť cca 107,648 mld. €.

Odhadujeme, že v 1. štvrtroku 2023 sa agregátny dopyt ani výkonnosť hospodárstva na medziročnej báze nezmenia, teda dosiahnu zhodne nulový rast. Pokiaľ ide o úhrnnú cenovú hladinu v hospodárstve, odhadujeme, že v 1. štvrtroku 2023 vzrastie o 8,4%, čo znamená, že nominálny HDP by sa mal zvýšiť tiež o 8,4% a dosiahnuť 26,111 mld. €.

3 ZAHRANIČNÝ OBCHOD - SALDO OBCHODNEJ BILANCIE

Značné zaostávanie dynamiky rastu vývozu tovarov za dynamikou rastu dovozu tovarov v bežných cenách, ktoré začalo v júli 2021, trvalo 12 mesiacov. Maximum dosiahlo v 1. štvrtroku 2022, kedy medziročný prírastok vývozu tovarov nedosiahol ani polovicu prírastku dovozu tovarov v bežných cenách (cca o 12%, resp. o vyše 25%; vždy v priemere). V 2. štvrtroku 2022 sa zaostávanie rastu

vývozu tovarov zmiernilo, pričom v 3. štvrťroku tohto roka bol rozdiel v dynamike ich rastu už minimálny (vývoz tovarov stúpol o vyše 24%, dovoz tovarov vzrástol cca o 26%; vždy v priemere). K zblížovaniu dynamiky ich rastu po 1. štvrťroku 2022 došlo vďaka vývozu tovarov, pretože jeho rast bol v 2. a 3. štvrťroku 2022 na medzikvartálnej báze vyšší ako rast dovozu tovarov (o 4,3%, resp. o 3,8% vs zhodne o 0,8%; vždy oproti prechádzajúcemu štvrťroku podľa sezónne očistených údajov ŠÚ SR).

Vývoz tovarov v bežných cenách dosiahol v 3. štvrťroku tohto roka cca 25,1 mld. €, čo predstavuje zhruba 44% agregátneho dopytu v nominálnom vyjadrení. Na druhej strane dovoz tovarov v bežných cenách, ktorý u nás dlhodobo kryje významnú časť agregátneho dopytu, činil cca 25,7 mld. €³. Obchodná bilancia teda skončila s deficitom cca 600 mil. € (cca 2,1% HDP v bežných cenách), pričom deficitná bola už tretí štvrťrok po sebe.

K vysokému rastu vývozu tovarov a dovozu tovarov v bežných cenách prispeli aj v 3. štvrťroku tohto roka významnou mierou ceny vývozu resp. ceny dovozu tovarov. Hoci sa ich rast oproti 1. polroku 2022 čiastočne zmiernil, deflátor celkového vývozu aj deflátor celkového dovozu zaznamenali opäť až dvojciferné relatívne prírastky (o 14,5%, resp. o 19,9%). Pozitívnu zmenou oproti 1. polroku 2022 je skutočnosť, že vývoz tovarov aj dovoz tovarov v bežných cenách vzrástli viac ako deflátor celkového vývozu resp. deflátor celkového dovozu. Inak povedané, v 3. štvrťroku tohto roka bol rast vývozu

tovarov a dovozu tovarov v nominálnom vyjadrení už nielen výsledkom rastu ich cien, ale na medziročnej báze vzrástol aj objem vývozu tovarov resp. dovozu tovarov.

Rast vývozu tovarov sa v 2. a 3. štvrťroku 2022 približoval k rastu dovozu tovarov v bežných cenách najmä vďaka oživeniu rastu vývozu osobných automobilov, ktorý predtým na medziročnej báze tri štvrťroky sústavne klesal. V 2. štvrťroku 2022 ich vývoz stúpol o 7,8%, avšak v 3. štvrťroku tohto roka vzrástol takmer o 46% (vždy v priemere podľa údajov klasifikácie BEC). Ale aj vývoz tovarov očistený o vplyv vývozu osobných automobilov dosiahol v 3. štvrťroku dvojciferný rast (takmer o 19%; v priemere), oproti 1. polroku 2022 sa však mierne spomalil.

Z celkového vývozu tovarov v bežných cenách v 3. štvrťroku tohto roka tvoril vývoz pre výrobnú spotrebu cca 27%, vývoz pre konečnú spotrebu (okrem vývozu osobných automobilov) činil cca 16%, vývoz osobných automobilov cca 24% a vývoz tovarov investičného charakteru (vrátane dopravných prostriedkov okrem osobných automobilov) cca 32%. Zatiaľ čo podiel vývozu pre výrobnú spotrebu na celkovom vývoze tovarov oproti 1. polroku 2022 mierne klesol, podiel vývozu pre konečnú spotrebu, ako aj podiel tovarov investičného charakteru naopak mierne stúpol.

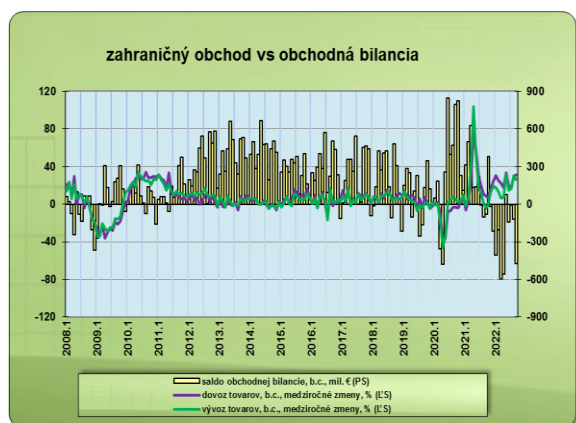
Dovoz tovarov v bežných cenách v 3. štvrťroku tohto roka (cca 25,7 mld. €), teda zdroje dovezené zo zahraničia, pokryli zhruba 45% agregátneho dopytu v nominálnom vyjadrení (v tom istom štvrťroku). Z celkového dovozu tovarov v bežných cenách tvoril dovoz pre výrobnú spotrebu cca 38%, dovoz pre konečnú spotrebu (vrátane osobných automobilov) cca 20% a dovoz tovarov investičného charakteru (vrátane dopravných

³ Podľa údajov NBS dosiahol vývoz služieb a dovoz služieb v bežných cenách v 3. štvrťroku 2022 zhodne cca 3,5 mld. €, pričom prvý z nich stúpol na medziročnej báze o vyše 30%, druhý o vyše 50% (vždy v priemere). Ich rast sa oproti 1. polroku 2022 zrýchlil, v prípade dovozu služieb veľmi výrazne.

prostriedkov okrem osobných automobilov) cca 42% (vždy v priemere podľa údajov klasifikácie BEC). Zatiaľ čo podiel dovozu pre výrobnú spotrebu na celkovom dovoze tovarov oproti 1. polroku 2022 mierne klesol, podiel dovozu pre konečnú spotrebu ako aj podiel tovarov investičného charakteru naopak mierne stúpol.

Súhrnne za 1.-3. štvrťrok 2022 stúpol vývoz tovarov o 17,7% (v priemere) a dosiahol cca 75,8 mld. €, dovoz tovarov vzrástol o 24,9% (v priemere) a predstavoval cca 78,2 mld. €. Obchodná bilancia teda zaznamenala kumulatívne za 1.-3. štvrťrok 2022 deficit cca 2,4 mld. €, kým v rovnakom období minulého roka skončila s prebytkom cca 1,7 mld. € (obr. 8). Až polovica z uvedeného deficitu však vznikla už v 1. štvrťroku 2022, zatiaľ čo v 2. a 3. štvrťroku 2022 ide o deficit, ktoré dosiahli zhodne cca 600 mil. €. Zmena obchodnej bilancie z prebytkovej na deficitnú ide najmä na vrub prehĺbenia štrukturálneho deficitu v obchode s uhľovodíkovými palivami z cca 3,0 mld. € za 1.-3. štvrťrok 2021 na cca 7,0 mld. € za 1.-3. štvrťrok 2022, čo súvisí s výrazným rastom ceny ropy a zemného plynu na svetovom trhu.

Obr. 8

Zdroj: ŠÚ SR

Odhad vývoja vývozu tovarov a dovozu tovarov v bežných cenách v horizonte krátkodobej predikcie je založený na

výsledkoch sezónnej analýzy nových objednávok pre priemysel zo zahraničia a tuzemska (sezónna analýza INFOSTAT). Z výsledkov vyplýva, že sezónne očistené nové objednávky ako celok v bežných cenách v 3. štvrťroku tohto roka mierne poklesli (oproti 2. štvrťroku 2022). Je to dôsledok poklesu nových objednávok zo zahraničia cca o 2%, pretože nové objednávky z tuzemska naopak vzrástli o vyše 6% (vždy oproti 2. štvrťroku 2022), ale ich rast sa výrazne spomalil (obr. 9).

Obr. 9

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné prepočty

Pokles nových objednávok v 3. štvrťroku tohto roka by mal mať v najbližších mesiacoch na rast vývozu aj dovozu tovarov v bežných cenách tlmiaci vplyv, ale relatívne silný rast týchto agregátov by mal napriek tomu pokračovať. Predpokladáme totiž, že silný podporný vplyv na ich rast bude mať aj naďalej cenový faktor, pričom ceny dovozu tovarov by naďalej mali rásť rýchlejšie ako ceny vývozu tovarov. V dôsledku toho by mal rast vývozu tovarov v bežných cenách zaostávať za rastom dovozu tovarov v bežných cenách aj v horizonte krátkodobej predikcie.

Podľa aktualizovaného odhadu by mal vývoz tovarov v bežných cenách vzrásť v roku 2022 o 16,4%, dovoz tovarov v bežných cenách o 22,6% (vždy v priemere). V prípade vývozu tovarov sme aktualizovaný odhad rastu v tomto roku

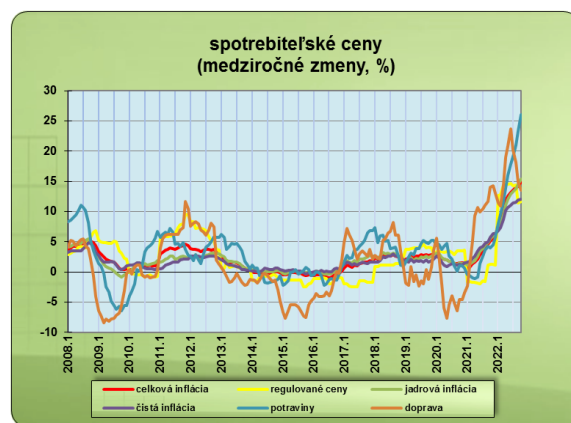
zmenili len minimálne (oproti odhadu zo septembra 2022), v prípade dovozu tovarov sme ho korigovali smerom nahor cca o 1 p. b. Vzhľadom na to, že rast vývozu tovarov by mal zaosť za rastom dovozu tovarov viac ako sme odhadovali pred tromi mesiacmi, aktualizovaný odhad deficitu obchodnej bilancie v roku 2022 je vyšší. Mal by dosiahnuť cca 3,0 - 3,3 mld. €, čo predstavuje cca 2,9% z aktualizovaného odhadu HDP v bežných cenách. Z celoročného hľadiska bude obchodná bilancia deficitná prvýkrát od roku 2008.

4 SPOTREBITEĽSKÉ CENY

Úhrnná cenová hladina na spotrebiteľskom trhu (meraná pomocou CPI) vzrástla aj v 3. štvrtroku tohto roka na medziročnej báze omnoho viac ako úhrnná cenová hladina v hospodárstve (meraná pomocou deflátoru HDP). Jej vzostup bol však pomalší ako počas prvých šiestich mesiacov tohto roka. Za júl až september stúpila totiž kumulatívne o 2,5% (oproti júnu 2022), zatiaľ čo za apríl až jún tohto roka o 4,3% (oproti marcu 2022), pričom za január až marec 2022 o 5,3% (oproti decembru 2021). Trend rýchleho rastu medziročnej miery celkovej inflácie napriek tomu pokračoval - z 13,2% v júni 2022 stúpila na 14,2% v septembri, pričom priemerná miera celkovej inflácie za január až september 2022 dosiahla 11,9% (obr. 10).

Celková inflácia sa od začiatku tohto roka zvyšuje predovšetkým vplyvom jadrovej inflácie. Jej úroveň stúpila z 8,2% v 1. štvrtroku 2022 na 13,9% v 3. štvrtroku tohto roka (vždy v priemere), zatiaľ čo rast regulovaných cien sa počas prvých troch štvrtrokov tohto roka príliš nemenil. V 3. štvrtroku tohto roka boli tieto ceny na medziročnej báze vyššie o 13,4% (v priemere), teda prakticky rovnako ako v 1. štvrtroku 2022.

Obr. 10

Zdroj: ŠÚ SR

Vzostup jadrovej inflácie je v rozhodujúcej miere výsledkom rastu cien potravín (vrátane nealkoholických nápojov), ktorého dynamika sa zrýchlila z 10,1% v 1. štvrtroku 2022 na 21,9% v 3. štvrtroku tohto roka (vždy v priemere). Pokiaľ ide o čistú infláciu, ktorá nie je ovplyvnená cenami potravín (na rozdiel od celkovej a jadrovej inflácie), v rovnakom období stúpila zo 7,6% na 11,6% (vždy v priemere). Zatiaľ čo celková inflácia a jadrová inflácia stúpili v septembri tohto roka na medziročnej báze zhruba rovnako (o 9,6 p. b., resp. o 9,7 p. b.), vzostup čistej inflácie bol menší (o 6,9 p. b.).

Okrem cien potravín generujú veľmi silný tlak na rast jadrovej inflácie od začiatku tohto roka tiež ceny v doprave, ceny služieb v hoteloch a ceny súvisiace s bývaním (okrem tých, ktoré sú regulované). Kým rast cien v doprave a cien služieb v hoteloch sa oproti 2. štvrtroku 2022 mierne spomalil, trend zrýchľovania rastu cien súvisiacich s bývaním pokračoval - v 3. štvrtroku tohto roka vzrástli o vyše 16% (v priemere). Navyše, dvojciferný rast v 3. štvrtroku zaznamenali už aj ceny nábytku (o 10,8% v priemere). K zrýchľovaniu rastu jadrovej inflácie však od začiatku tohto roka prispievajú aj ceny vo všetkých ostatných kategóriách COICOP, s výnimkou cien služieb pôšt. Ceny služieb pôšt síce tiež

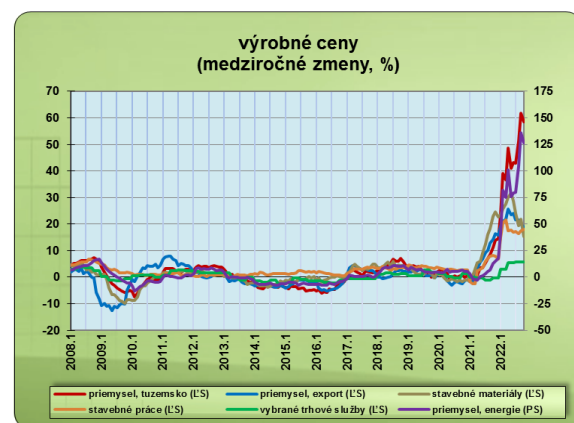
rastú, ale pomalšie ako v minulom roku, čo znamená, že dynamiku rastu jadrovej (a tým aj celkovej) inflácie tlmia.

V raste celkovej inflácie sa odzrkadľuje vplyv nákladových a dopytových faktorov, ktorého intenzita od začiatku tohto roka narastá. Rozhodujúci je účinok nákladových faktorov, primárne kvôli veľmi vysokému rastu cien dovozu, ktorý pokračoval aj v 3. štvrtroku tohto roka. Avšak rast cien výrobcov v priemysle (PPI) pre tuzemsko (vyjadruje súhrnný vplyv nákladových faktorov generovaný priemyslom) od začiatku tohto roka značne prevyšuje dynamiku rastu cien dovozu a navyše, predstih jeho rastu veľmi dynamicky narastá. Zatiaľ čo deflátor dovozu tovarov a služieb stúpol v 3. štvrtroku tohto roka o 19,9%, PPI pre tuzemsko vzrástol až o 52,0% (v priemere)⁴. Na druhej strane, PPI pre export stúpol v 3. štvrtroku tohto roka o 21,0% (v priemere), čo znamená, že jeho rast sa oproti 1. polroku 2022 čiastočne zmiernil.

Zrýchľovanie dynamiky rastu PPI pre tuzemsko je dôsledkom enormného rastu cien výrobcov elektrickej energie, plynu a pary (obr. 11). Dynamika ich rastu sa v dôsledku energetickej krízy zrýchlila zo 66,4% v 1. štvrtroku 2022 na 85,4% v 2. štvrtroku 2022, pričom v 3. štvrtroku tohto roka stúpili o 107,2% (vždy v priemere). V ťažbe a dobývaní sa rast cien napriek tomu zrýchlil len minimálne, v spracovateľskom priemysle sa rast cien dokonca mierne spomalil (vždy oproti 2. štvrtroku 2022, v ktorom prvé z nich vzrástli o 34,2% a druhé o 21,5%)⁵. Ceny

dodávok vody a čistenia odpadov (tretia hlavná zložka štruktúry PPI pre tuzemsko) sa od začiatku tohto roka zvyšujú najpomalšie, pričom dynamika ich rastu sa spomalila zo 6,7% v 1. štvrtroku 2022 na 4,8% v 3. štvrtroku tohto roka.

Obr. 11

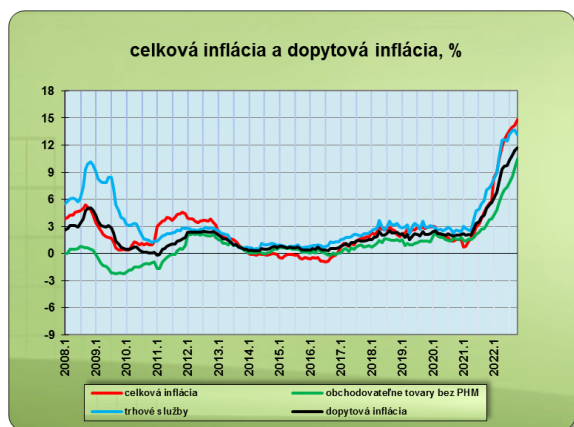
Zdroj: ŠÚ SR

Dopytové faktory majú na rast jadrovej (a tým aj celkovej) inflácie oproti nákladovým faktorom relatívne slabší vplyv, ale jeho intenzita od začiatku roka tiež narastá. Tzv. dopytová inflácia, ktorú NBS meria pomocou indexu cien obchodovateľných tovarov (bez pohonných hmôt) a indexu cien trhových služieb, vzrástla zo 7,0% v 1. štvrtroku 2022 na 10,9% v 3. štvrtroku tohto roka (vždy v priemere). Oproti celkovej i jadrovej inflácii bola teda dopytová inflácia počas prvých deviatich mesiacov tohto roka nižšia (obr. 12). K rastu dopytovej inflácie prispievajú obidve zložky jej štruktúry, relatívne silnejší je však príspevok rastu cien trhových služieb. Rast cien obchodovateľných tovarov (bez pohonných hmôt) sa totiž zrýchlil zo 4,9% v 1. štvrtroku 2022 na 8,6% v 3. štvrtroku tohto roka, kým v prípade cien trhových služieb to bolo v rovnakom období z 9,3% na 13,5% (vždy v priemere).

⁴ Zatiaľ čo v 1. štvrtroku 2022 bol rast PPI pre tuzemsko voči rastu deflátoru dovozu tovarov vyšší cca 10 p. b., v 2. štvrtroku 2022 to bolo viac ako 20 p. b. a v 3. štvrtroku tohto roka o vyše 32 p. b.

⁵ Možno očakávať, že v podmienkach daného rastu cien elektrickej energie je spomalenie rastu cien výrobcov v spracovateľskom priemysle len krátkodobým javom.

Obr. 12

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, vlastné prepočty

Rast výrobných a spotrebiteľských cien pokračoval aj v októbri 2022. PPI pre tuzemsko sa oproti septembru zvýšil o 0,7%, teda najmenej za posledných päť mesiacov. K rastu PPI však prispeli len ceny výrobcov elektrickej energie, plynu a pary, ktoré na medzimesačnej báze vzrástli o 1,4%, teda tiež najmenej za posledných päť mesiacov. Ceny výrobcov v ostatných troch hlavných kategóriách (ťažba a dobývanie, spracovateľský priemysel, dodávky vody a čistenie odpadov) rast PPI tlmili, pretože oproti septembru klesli. V rámci štruktúry spracovateľského priemyslu klesli relatívne najviac ceny výrobcov kovov a kovových konštrukcií (o 3,1%), ale pokles zaznamenali aj ceny výrobcov koksu, elektroniky a dopravných prostriedkov. Tlak na rast cien výrobcov čiastočne poľavil aj v stavebníctve - ceny stavebných prác vzrástli v októbri na medzimesačnej báze len veľmi mierne (o 0,5%), ceny stavebných materiálov poklesli (o 2,2%).

Vzostup úhrnnej hladiny spotrebiteľských cien v októbri o 1,2% (oproti septembru 2022) bol najvyšší za posledné štyri mesiace. Zrýchlenie dynamiky jej rastu sa odzrkadlilo v medziročnej miere celkovej inflácie, ktorá stúpila zo 14,2% v septembri na 14,9% v októbri tohto roka. Tlak na jej vzostup pramenil hlavne z jadrovej inflácie, k čomu opäť prispeli najmä ceny

potravín. Rast cien potravín (vrátane nealkoholických nápojov) sa v posledných troch mesiacoch znova zrýchlil, pričom v októbri sa na medzimesačnej báze zvýšili o 2,3%. Zatiaľ čo v januári tohto roka boli potraviny na medziročnej báze drahšie o 8,1%, v októbri zdraželi o 26,0%.

Zrýchlenie rastu úhrnnej hladiny spotrebiteľských cien v októbri nasvedčuje tomu, že jej posun smerom nahor bude ešte pokračovať. Silný tlak na jej vzostup zo strany nákladových faktorov by mal totiž pretrvávať, pretože podľa výsledkov KSP z novembra 2022 je v najbližších troch mesiacoch rast výrobných cien veľmi pravdepodobný vo všetkých štyroch odvetviach (v Prílohe obr. 7). Tlak na jej rast by mali stále generovať aj dopytové faktory, čomu nasvedčuje pokračujúci rast tzv. dopytovej inflácie, ktorá z 11,4% v októbri stúpila na 11,7% v novembri tohto roka. Navyše, ÚRSO pripravuje úpravu regulovaných cien súvisiacich s bývaním smerom nahor, ktorá v čase spracovania predikcie ešte nebola známa. Účinná bude od začiatku budúceho roka a bude predstavovať ďalší impulz k rastu úhrnnej hladiny cien na spotrebiteľskom trhu v horizonte krátkodobej predikcie.

Na základe uvedených predpokladov očakávame, že rast medziročnej miery celkovej inflácie bude pokračovať aj v zostávajúcich dvoch mesiacoch tohto roka. V novembri by mala prekročiť hranicu 15%, pričom v decembri by mala dosiahnuť 15,8%. Priemerná miera celkovej inflácie v roku 2022 by mala predstavovať 12,8%, čo je o 0,7 p. b. viac ako sme odhadovali pred tromi mesiacmi.

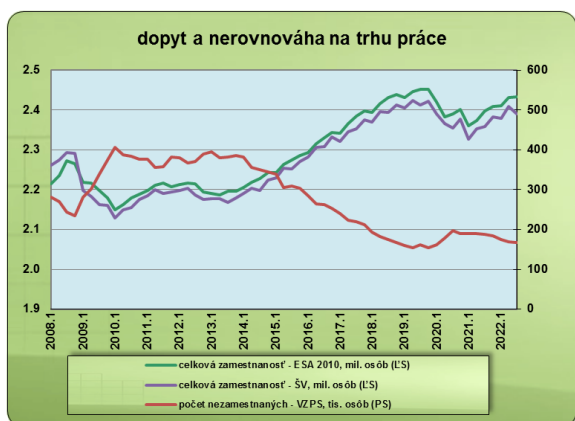
V súčasnosti sa všeobecne očakáva, že (aj) vplyvom zvýšenia regulovaných cien súvisiacich s bývaním bude rast celkovej inflácie kulminovať začiatkom budúceho roka. Odhadujeme, že v januári 2023 celková inflácia vzrastie nad 16%, ale následne, vplyvom odznievania

sekundárnych účinkov zvýšenia regulovaných cien, by sa mala začať mierne znižovať. V marci 2023 by mala klesnúť na 14,9%, pričom priemerná miera celkovej inflácie v 1. štvrtroku 2023 by mala predstavovať 15,7%.

5 ZAMESTNANOSŤ A NEZAMESTNANOSŤ V HOSPODÁRSTVE

Spomalenie dynamiky rastu výkonnosti hospodárstva v 3. štvrtroku tohto roka ovplyvnilo aj situáciu na trhu práce. Dopyt na trhu práce síce vzrástol, ale menej ako v 1. polroku 2022. Rast celkovej zamestnanosti v hospodárstve, ktorý bol v 1. aj 2. štvrtroku 2022 nad hranicou 2%, klesol v 3. štvrtroku 2022 zhruba o polovicu (podľa všetkých troch metodík - štatistické výkazníctvo (ŠV), VZPS a ESA 2010), čo však dynamiku poklesu nezamestnanosti výraznejšie neovplyvnilo (obr. 13 a 14). Trend poklesu nerovnováhy medzi dopytom a ponukou na trhu práce teda tiež pokračoval, ale oproti 1. polroku 2022 sa zmiernil.

Obr. 13

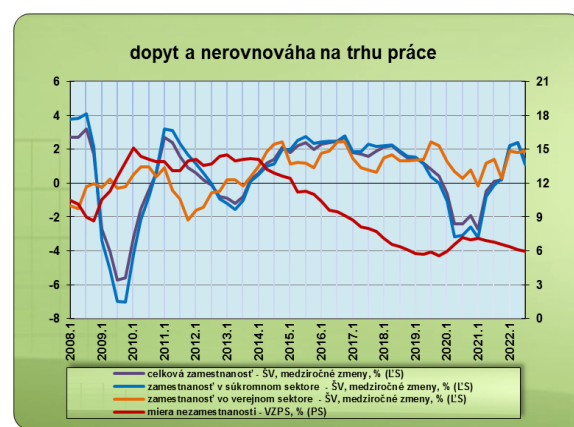

Zdroj: ŠÚ SR

Podľa ŠV sa celková zamestnanosť v hospodárstve zvýšila v 3. štvrtroku tohto roka medzioročne o 1,3% (cca o 31 tisíc osôb), podľa VZPS vzrástla o 1% (cca o 27 tisíc osôb) a podľa ESA 2010 o 1,5% (cca o 36 tisíc osôb). Skutočnosť, že celková

zamestnanosť podľa VZPS vzrástla v absolútnom i relatívnom vyjadrení najmenej, je dôsledkom jej slabého rastu v domácom koncepte o 0,8% (cca o 19 tisíc osôb)⁶. Proti spomaleniu rastu celkovej zamestnanosti podľa VZPS pôsobil zvyšujúci sa počet krátkodobo migrujúcich za prácou do zahraničia (s pobytom do 1 roka). V 3. štvrtroku tohto roka ich počet stúpil na medzioročnej báze o vyše 5% (cca o 6 tisíc osôb) a predstavoval približne 124 tisíc osôb⁷.

Obr. 14

Zdroj: ŠÚ SR

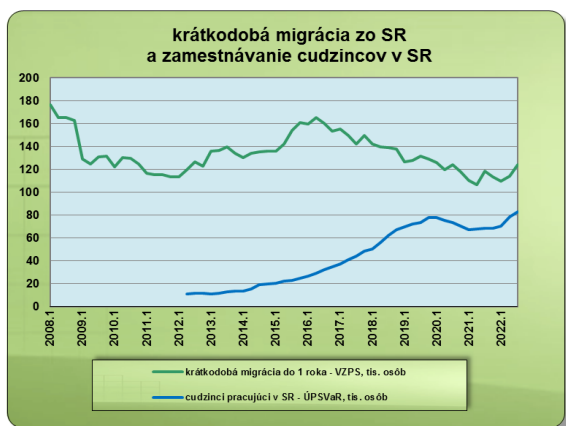
Rast celkovej zamestnanosti v hospodárstve bol aj v 3. štvrtroku tohto roka sprevádzaný poklesom nezamestnanosti. Počet nezamestnaných osôb klesol na medzioročnej báze cca o 20 tisíc osôb a predstavoval cca 168 tisíc osôb, v dôsledku čoho sa miera nezamestnanosti znížila o 0,8 p. b. a

⁶ Slabý rast zamestnanosti v domácom koncepte bol spôsobený hlavne poklesom počtu samozamestnaných osôb v 3. štvrtroku tohto roka o 3,2% (cca o 12 tisíc osôb), ktorý bol prevapením, pretože v 1. polroku 2022 ich počet stúpil o 6,6% (v priemere).

⁷ Počet cudzincov pracujúcich v SR od začiatku tohto roka sa tiež zvyšuje (obr. 15). Podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny pracovalo u nás v októbri 2022 vyše 85 tisíc cudzincov, z toho cca 31 tisíc osôb z EÚ/EHP a ďalších cca 54 tisíc osôb z tretích krajín. V porovnaní s októbrom 2021 stúpil počet osôb z EÚ/EHP cca o tisíc, počet osôb z tretích krajín sa zvýšil cca o 15 tisíc, k čomu prispeli najmä odídenci z Ukrajiny.

dosiahla 6,0% (podľa VZPS). Napriek tomu, že počet nezamestnaných osôb klesol už piaty štvrťrok po sebe, je stále vyšší ako vo 4. štvrťroku 2019, teda tesne pred pandémiou (cca o 14 tisíc osôb).

Obr. 15

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR

K rastu celkovej zamestnanosti v hospodárstve v 3. štvrťroku tohto roka prispel verejný aj súkromný sektor. Vo verejnom sektore zamestnanosť na medziročnej báze vzrástla o 1,9% a dosiahla cca 507 tisíc osôb, v súkromnom sektore stúpila o 1,1% a činila cca 1 882 tisíc osôb (vždy v priemere podľa ŠV)⁸. Inak povedané, v súkromnom sektore bolo oproti 3. štvrťroku 2021 vytvorených cca 20 tisíc nových pracovných miest, vo verejnom sektore v rovnakom období pribudlo cca

10 tisíc nových pracovných miest. Zatiaľ čo vo verejnom sektore zostala dynamika rastu zamestnanosti rovnako vysoká ako v 1. polroku 2022, v súkromnom sektore sa znížila až o polovicu.

Spomalenie rastu zamestnanosti v súkromnom sektore v 3. štvrťroku tohto roka bolo spôsobené najmä pokračujúcim poklesom dopytu po práci v priemysle, ale pokles dopytu po práci bol zaznamenaný aj v oblasti nehnuteľností a v administratíve, v dôsledku čoho zamestnanosť v týchto troch odvetviach poklesla. Vo väčšine ďalších odvetví tohto sektora sa rast zamestnanosti oproti 1. polroku 2022 značne spomalil, v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb sa dokonca takmer zastavil. Naopak, v odvetví finančných a poisťovacích služieb sa zastavil pokles zamestnanosti, ktorý začal v 1. štvrťroku 2020, čo znamená, že trval viac ako dva roky.

Vo verejnom sektore sa dopyt po práci zvýšil aj v 3. štvrťroku 2022 plošne, teda vo všetkých troch odvetviach tohto sektora. V zdravotníctve sa zamestnanosť na medziročnej báze zvýšila o 4,2% (cca o 7 tisíc osôb), v odvetví vzdelávania o 1,3% (cca o 2 tisíc osôb) a vo verejnej správe a obrane o 0,2% (cca o 300 osôb). Kým v zdravotníctve sa rast zamestnanosti oproti 1. polroku 2022 zrýchlil, v zostávajúcich dvoch odvetviach tohto sektora sa jej rast spomalil.

Spomalenie rastu celkovej zamestnanosti v hospodárstve v 3. štvrťroku tohto roka považujeme za začiatok trendu, ktorý by mal v horizonte krátkodobej predikcie pokračovať. Primárne to súvisí najmä s útlmom až možným zastavením rastu výkonnosti hospodárstva, ktorý očakávame v horizonte krátkodobej predikcie. Trend znižovania úrovne nerovnováhy na trhu práce by mal pokračovať aj vo 4. štvrťroku tohto roka, v 1. štvrťroku 2023 sa však úroveň

⁸ Súkromný a verejný sektor sú v tomto dokumente vymedzené na základe štatistickej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE Rev. 2), ktorú ŠÚ SR uplatňuje v rámci štvrťročného štatistického výkazníctva. Súkromný sektor zahŕňa poľnohospodárstvo (vrátane lesníctva a rybolovu), priemysel, stavebníctvo, veľkoobchod a maloobchod (vrátane opravy motorových vozidiel), dopravu a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby, informácie a komunikáciu, finančné a poisťovacie činnosti, činnosti v oblasti nehnuteľností, odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne služby, umenie (vrátane zábavy a rekreácie) a ostatné činnosti. Verejný sektor zahŕňa verejnú správu a obranu (vrátane povinného sociálneho zabezpečenia), vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálnu pomoc.

nerovnováhy na trhu práce zrejme zvýši, a to vplyvom zvýšenia počtu nezamestnaných osôb (oproti 4. štvrtroku tohto roka).

Uvedené rámcové predpoklady boli odvodené aj na základe niektorých relevantných informácií, ktoré boli dostupné v čase aktualizácie krátkodobej predikcie. Z výsledkov KSP za október a november totiž vyplýva, že aktuálna úroveň dopytu po práci by sa mala v najbližších troch mesiacoch udržať len v službách a obchode, zatiaľ čo v priemysle a stavebníctve by mal dopyt po práci klesať (v Prílohe obr. 8). Počet voľných pracovných miest sa v 2. i 3. štvrtroku tohto roka prestal zvyšovať, keďže sa oproti 1. štvrtroku 2022 prakticky nezmenil (podľa ŠV). Na druhej strane, podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny sa počet evidovaných nezamestnaných osôb znížil aj v októbri tohto roka a dosiahol cca 178 tisíc osôb⁹. Od júla tohto roka sú však úbytky ich

počtu na medzimesačnej báze výrazne menšie ako v 1. polroku tohto roka.

Na základe uvedených predpokladov a informácií odhadujeme, že celková zamestnanosť v hospodárstve v roku 2022 medziročne vzrastie o 1,7% podľa ŠV, resp. o 1,8% podľa VZPS. V metodike ŠV to predstavuje prírastok cca 40 tisíc nových pracovných miest, v metodike VZPS cca 46 tisíc nových pracovných miest (vždy v priemere). V porovnaní s pôvodným odhadom spred troch mesiacov sú obidva aktualizované odhady rastu celkovej zamestnanosti v hospodárstve v roku 2022 korigované mierne smerom nadol. Počet nezamestnaných osôb by sa mal podľa aktualizovaného odhadu v roku 2022 na medziročnej báze znížiť o 9,8% (cca o 18 tisíc osôb) na zhruba 169 tisíc osôb, pričom miera nezamestnanosti by mala oproti roku 2021 klesnúť o 0,7 p. b. na 6,1% (podľa VZPS; vždy v priemere). Aktualizovaný odhad miery nezamestnanosti, teda úrovne nerovnováhy na trhu práce v tomto roku, je o 0,2 p. b. vyšší ako sme odhadovali pred tromi mesiacmi.

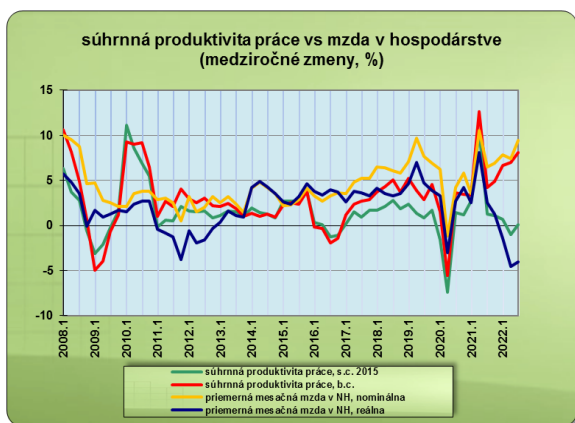
Vplyvom zastavenia rastu výkonnosti hospodárstva, ktoré očakávame v 1. štvrtroku 2023, by mal útlm dopytu na trhu práce zosilnieť. Odhadujeme, že celková zamestnanosť v hospodárstve vzrastie v 1. štvrtroku 2023 na medziročnej báze o 0,5% podľa ŠV, resp. o 0,4% podľa VZPS. V dôsledku oslabenia jej rastu by sa mala nerovnováha na trhu práce oproti 4. štvrtroku tohto roka čiastočne zvýšiť, pričom miera nezamestnanosti by mala vzrásť z odhadovaných 5,9% vo 4. štvrtroku tohto roka na 6,2% v 1. štvrtroku 2023 (podľa VZPS).

⁹ Prispel k tomu výraznejší pokles počtu dlhodobo nezamestnaných osôb (nad 12 mesiacov), nakoľko počet krátkodobo nezamestnaných osôb (do 12 mesiacov) klesal pomalšie. Oproti januáru 2022 bol počet dlhodobo nezamestnaných v októbri 2022 nižší o viac ako 16 tisíc osôb, počet krátkodobo nezamestnaných osôb klesol cca o 10 tisíc osôb. Z údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny okrem toho vyplýva, že v októbri 2022 existovalo cca 83 tisíc voľných pracovných miest. Z nich bolo zhruba 62 tisíc na západnom Slovensku, približne 14 tisíc na strednom Slovensku a cca 7 tisíc na východnom Slovensku. Z hľadiska počtu voľných pracovných miest, ktoré pripadajú na jedného nezamestnaného, je situácia stále najlepšia v Bratislavskom kraji v ktorom je počet voľných pracovných miest takmer dvojnásobne vyšší ako počet uchádzačov o zamestnanie. Počet voľných pracovných miest prevyšuje počet uchádzačov o zamestnanie aj v Trnavskom kraji. V ostatných krajoch SR je situácia opačná, teda počet uchádzačov o zamestnanie prevyšuje počet voľných pracovných miest. Najhoršia situácia je v Prešovskom kraji, kde na jedno voľné pracovné miesto pripadá takmer 11 nezamestnaných osôb.

6 NOMINÁLNA A REÁLNA MZDA V HOSPODÁRSTVE

Oslabenie dynamiky rastu výkonnosti hospodárstva v 3. štvrtroku tohto roka bolo dôsledkom veľmi nízkeho rastu súhrnnej produktivity práce, ktorá v stálych cenách vzrástla len o 0,2%. V bežných cenách však súhrnná produktivita práce vzrástla až o 8,2%, najmä kvôli značnému vzostupu úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve v tom istom štvrtroku (obr. 16). Tým sa vytvoril relatívne veľký priestor pre rast priemernej mesačnej nominálnej mzdy v hospodárstve. Dynamika jej rastu sa zrýchlila zo 7,6% v 1. polroku 2022 (v priemere) na 9,4% v 3. štvrtroku tohto roka a dosiahla 1296 €. Stúpala teda viac ako súhrnná produktivita práce v bežných cenách v tom istom štvrtroku. Zvyšujúca sa inflácia však pokles reálnej mzdy v hospodárstve prehĺbila z 2,9% v 1. polroku 2022 (v priemere) na 4,0% v 3. štvrtroku tohto roka.

Obr. 16

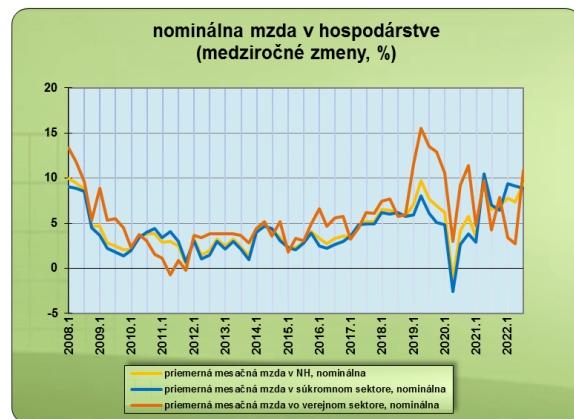

Zdroj: ŠÚ SR

K zrýchleniu rastu priemernej mesačnej nominálnej mzdy v hospodárstve v 3. štvrtroku tohto roka prispel len verejný sektor. Rast nominálnej mzdy v tomto sektore sa totiž zrýchlil z 3,0% v 1. polroku 2022 na 10,9% v 3. štvrtroku tohto roka, zatiaľ čo v súkromnom sektore sa jej rast v rovnakom období mierne spomalil - z 9,1% (v priemere) na 8,8% (obr. 17).

Nominálna mzda vo verejnom sektore dosiahla v 3. štvrtroku tohto roka 1481 €, v súkromnom sektore 1246 € (vždy v priemere).

Obr. 17

Zdroj: ŠÚ SR

V súkromnom sektore sa na spomalení rastu nominálnej mzdy oproti 1. polroku 2022 podieľali viaceré odvetvia. Boli to najmä ubytovacie a stravovacie služby, kde nominálna mzda stúpala len o 5,4%, zatiaľ čo v 1. polroku 2022 vzrástla o vyše 13% (v priemere), ale spomenúť treba tiež finančné a poisťovacie služby, administratívne služby a veľkoobchod a maloobchod.

V priemysle, poľnohospodárstve a stavebníctve sa rast nominálnej mzdy v 3. štvrtroku tohto roka naopak zrýchlil (oproti 1. polroku 2022), čo spomalenie rastu nominálnej mzdy v súkromnom sektore ako celku tlmilo. Keďže vo všetkých odvetviach súkromného sektora rast nominálnej mzdy zaostal aj v 3. štvrtroku tohto roka za rastom inflácie, došlo v každom z nich dva štvrtroky po sebe k poklesu reálnej mzdy.

Vo verejnom sektore sa na zrýchlení rastu nominálnej mzdy oproti 1. polroku 2022 podieľali všetky tri odvetvia, ale výrazne rozdielnou váhou, k čomu prispela aj jednorazová odmena 500 € pre štátnych zamestnancov a zamestnancov verejnej správy. Vo verejnej správe a obrane, ako aj vo vzdelávaní totiž nominálna mzda v 3. štvrtroku tohto roka stúpala až o 13,3% na

1854 €, resp. o 13,5% na 1242 €, zatiaľ čo v zdravotníctve o 6,6% na 1401 €. Keďže vo všetkých troch odvetviach verejného sektora rast nominálnej mzdy zaostal aj v 3. štvrtroku tohto roka za rastom inflácie, reálna mzda v každom z nich zaznamenala pokles už tri štvrtroky po sebe.

Aktualizované odhady rastu výkonnosti hospodárstva, úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve a celkovej zamestnanosti v hospodárstve (podľa ŠV), s ktorými uvažujeme v tomto roku, vedú implicitne k tomu, že rast súhrnnej produktivity práce v bežných cenách by sa zrýchlil zo 6,1% v roku 2021 na 7,5% v roku 2022 (vždy v priemere). Oproti pôvodnému odhadu pred troch mesiacov je to rast vyšší o 0,6 p. b. Rast nominálnej mzdy na makroúrovni však bude aj v tomto roku s veľkou pravdepodobnosťou vyšší ako rast súhrnnej produktivity práce v bežných cenách. Nasvedčuje tomu ich vzájomný vývoj (aj) od začiatku tohto roka.

Priemerná mesačná nominálna mzda v hospodárstve by mala podľa aktualizovaného odhadu oproti roku 2021 vzrásť o 8,3% na 1311 € (vždy v priemere). Oproti pôvodnému odhadu pred troch mesiacov je to rast o 0,9 p. b. vyšší. Vzhľadom na priemernú mieru inflácie, ktorú odhadujeme pre tento rok (12,8%), by mala reálna mzda v hospodárstve v roku 2022 poklesnúť o 4,0% (v priemere), čo sa zhoduje s pôvodným odhadom zo septembra 2022.

Z odhadov výkonnosti hospodárstva, rastu úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve a rastu celkovej zamestnanosti v hospodárstve (podľa ŠV), s ktorými uvažujeme v 1. štvrtroku 2023, implicitne vyplýva, že súhrnná produktivita práce v bežných cenách vzrastie o 7,9%. Priemerná mesačná nominálna mzda v hospodárstve však bude pravdepodobne rásť aj od začiatku budúceho roka

rýchlejšie ako súhrnná produktivita práce v bežných cenách. Podporný účinok na rast nominálnej mzdy v hospodárstve bude totiž mať nielen minimálna mzda v hospodárstve, ktorá sa od 1. januára 2023 zvýši na 700 €, ale aj niektoré ďalšie vládou schválené opatrenia podporujúce rast miezd¹⁰. Okrem toho možno očakávať, že aj zamestnávateľia v súkromnom sektore budú dopad vysokej inflácie na reálne príjmy svojich zamestnancov kompenzovať zvyšovaním ich plátov. Na základe uvedených predpokladov odhadujeme, že nominálna mzda v hospodárstve vzrastie v 1. štvrtroku 2023 o 10% a dosiahne 1333 €, čo by vzhľadom na odhad priemernej inflácie (15,7%) pre ten istý štvrtrok viedlo k poklesu reálnej mzdy v hospodárstve o 4,9%.

Kontakt:

Ján Haluška // haluska@infostat.sk
Branislav Pristáč // pristac@infostat.sk

¹⁰ Platy zamestnancov v štátnej a verejnej správe sa od 1. januára 2023 zvýšia o 7% (následne od 1. septembra 2023 o 10%). Pedagogickým a odborným zamestnancom, učiteľom vysokých škôl, vedeckým a výskumným pracovníkom sa budú platy od 1. januára 2023 valorizovať o 10% (následne od 1. septembra 2023 o 12%).

7 PRÍLOHA

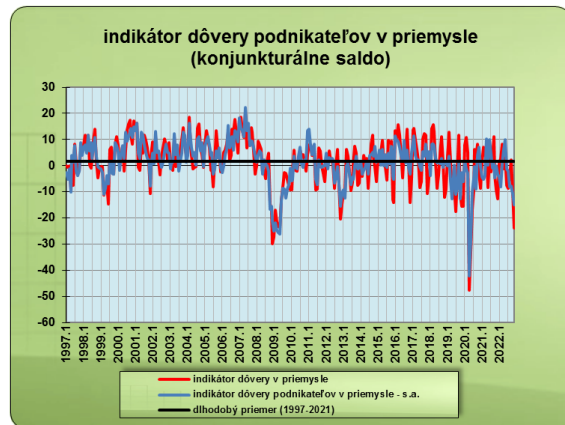
Vývoj kľúčových ukazovateľov konjunkturálnych prieskumov a spotrebiteľského barometra

Obr. 1

Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 2

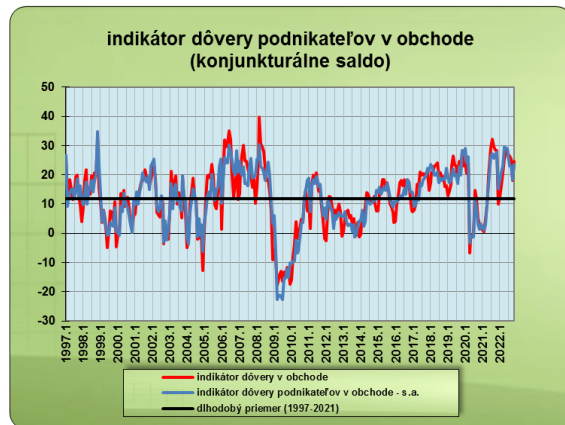
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 3

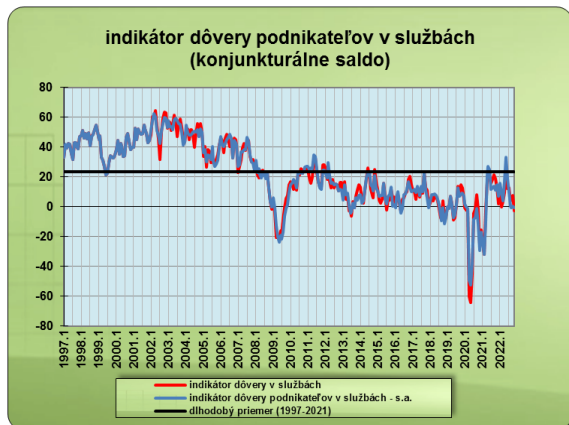
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 4

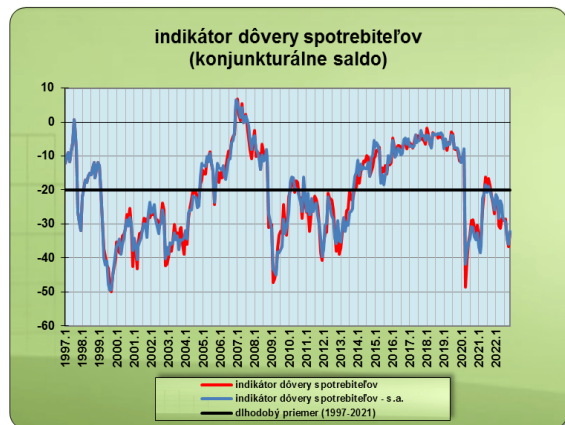
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 5

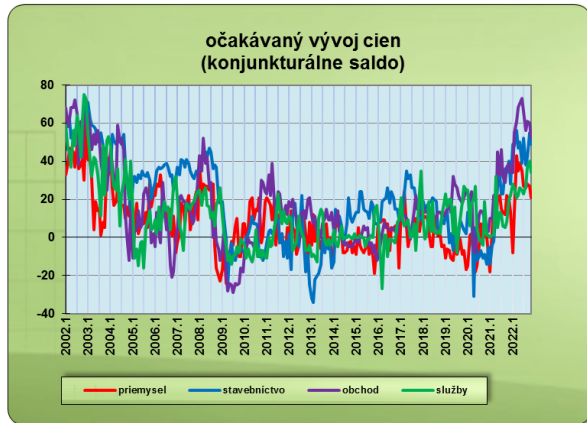
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 6

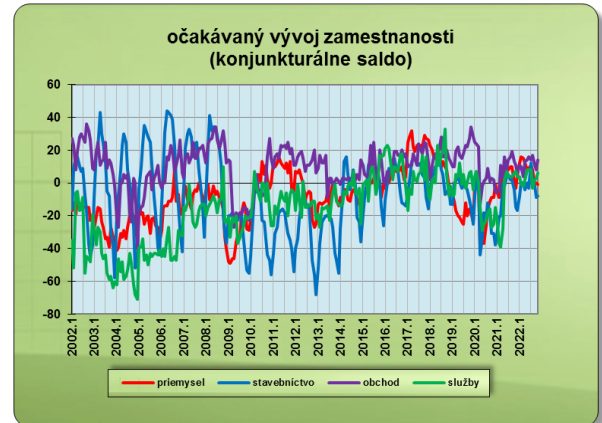
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 7

Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 8

Zdroj: ŠÚ SR

Aktualizovaná prognóza vývoja vybraných ukazovateľov na rok 2022 a prognóza na 1. štvrťrok 2023

Ukazovateľ	1. - 3. štvrťrok 2022		Prognóza - INFOSTAT			
	absolútne	Index <u>1.-3.Q 2022</u> 1.-3.Q 2021	rok 2022		1. štvrťrok 2023	
			absolútne	Index <u>2022</u> 2021	absolútne	Index <u>1.Q 2023</u> 1.Q 2022
Hrubý domáci produkt (mld €) ¹⁾	79.3863	101.9	107.6482	101.6	26.1110	100.0
Výberové zisťovanie pracovných síl pracujúci (tis. osôb)	2 597.5	102.2	2 606.1	101.8	2 583.0	100.4
miera nezamestnanosti (%) ²⁾	6.2	x	6.1	x	6.2	x
počet nezamestnaných (tis. osôb)	170.9	90.4	169.2	90.2	171.3	97.9
Priemerný počet zamestnaných osôb v hospodárstve (tis. osôb)	2 392.3	102.0	2 396.6	101.7	2 390.8	100.5
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva (€)	1 266	108.2	1 311	108.3	1 333	110.0
Index reálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva	x	96.7	x	96.0	x	95.1
Miera inflácie (%)						
posledný mesiac obdobia	x	14.2 ³⁾	x	15.8 ⁴⁾	x	14.9 ⁵⁾
v priemere za obdobie	x	11.9 ⁶⁾	x	12.8 ⁷⁾	x	15.7 ⁸⁾

¹⁾ metóda ESA 2010; predbežné údaje, absolútne hodnoty sú v bežných cenách, indexy sú zo stálych cien vypočítaných reťazením objemov s použitím referenčného roka 2015

²⁾ v stĺpcoch Prognóza - INFOSTAT na rok 2022 a 1. štvrťrok 2023 je miera nezamestnanosti

³⁾ v septembri 2022 oproti septembru 2021

⁴⁾ v decembri 2022 oproti decembru 2021

⁵⁾ v marci 2023 oproti marcu 2022

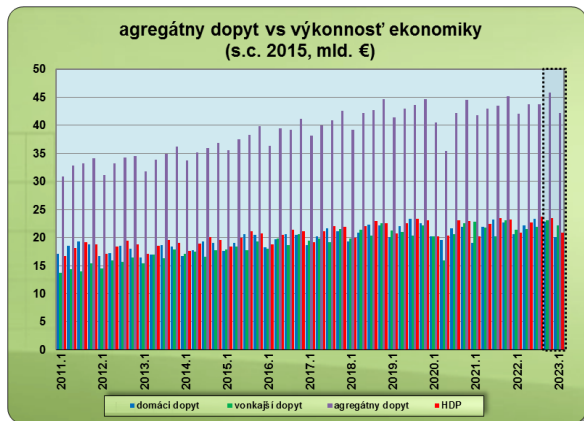
⁶⁾ v priemere za 1. - 3. štvrťrok 2022 oproti 1. - 3. štvrťroku 2021

⁷⁾ v priemere za rok 2022 oproti roku 2021

⁸⁾ v priemere za 1. štvrťrok 2023 oproti 1. štvrťroku 2022

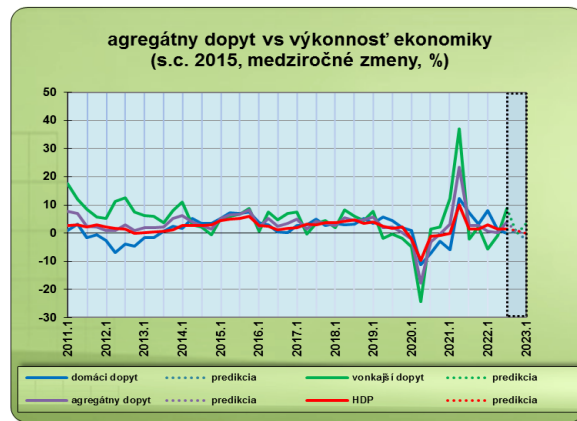
Prognóza vývoja vybraných ukazovateľov na rok 2022 a 1. štvrťrok 2023

Obr. 9

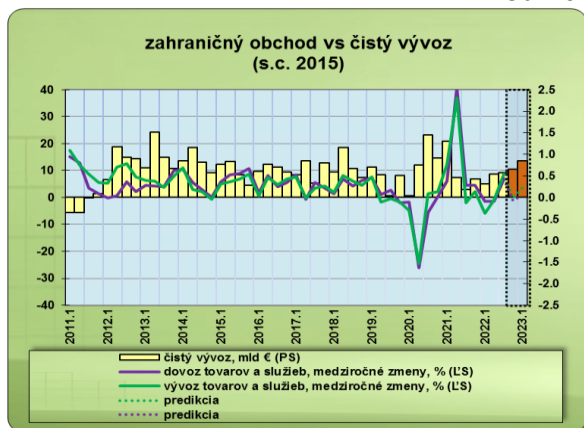
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 12

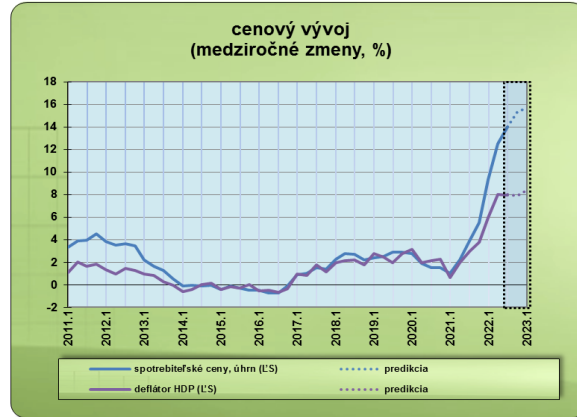
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 10

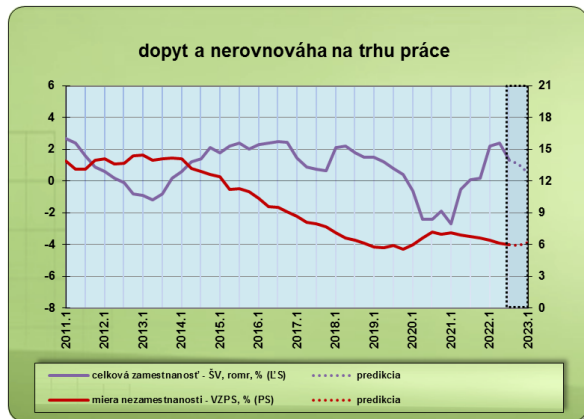
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 13

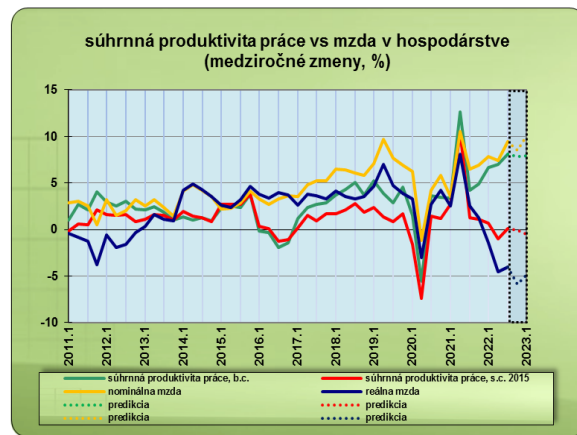
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 11

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 14

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Vydal: INFOSTAT
Inštitút informatiky a štatistiky,
Leškova 16
817 95 Bratislava 15

Kategória publikácie: GHG

Vedúci redaktor: Ing. Ján Haluška, PhD.

Počet strán: 25

Počet výtlačkov: ---

ISSN: 2454-0773

3.GHG.2.18 - 630/2022
